

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล การรับรู้บทบาทหน้าที่ การสนับสนุนจากองค์กร และแรงจูงใจกับการปฏิบัติงานทัศนศาสตร์ของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข คัดเลือกด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบชั้นภูมิจำนวน 165 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม-30 พฤษภาคม 2556 ด้วยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปให้กลุ่มเป้าหมายที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พร้อมซองติดสแตมป์สำหรับส่งแบบสอบถามกลับมาให้ผู้วิจัย และการส่งแบบสอบถามระบบออนไลน์ผ่านทาง www.surveycan.com อย่างใดอย่างหนึ่ง จำนวนทั้งหมด 200 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามตอบกลับ 181 ฉบับ โดยเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ 165 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล การรับรู้บทบาทหน้าที่ การสนับสนุนจากองค์กร แรงจูงใจในการทำงาน การปฏิบัติงานทัศนศาสตร์ของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข

กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ได้นำแนวคิดของ เซอร์เมอร์ฮอร์น และคณะ (Schmerhorn et.al., 2003) มาใช้เป็นแนวทางหลักในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเครือข่ายบริการสุขภาพที่ 11 ที่ประกอบด้วยตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยการรับรู้บทบาทหน้าที่ ทัศนศาสตร์ ปัจจัยการสนับสนุนจากองค์กร ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทัศนศาสตร์ สำหรับตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการอธิบายคุณลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะการไปปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ปัจจัยการรับรู้บทบาทหน้าที่ ปัจจัยการสนับสนุนจากองค์กร ปัจจัยแรงจูงใจในปฏิบัติงาน และปัจจัยการปฏิบัติงานทัศนศาสตร์ โดยนำเสนอในรูปของจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด และพรรณนาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของทันตภิบาล ด้วยจำนวน และร้อยละ และ 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ประกอบด้วย สถิติการทดสอบ ไคสแควร์ (Chi-Square Test) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงาน ลักษณะการไปปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกับการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ประสบการณ์การทำงาน การรับรู้บทบาทหน้าที่ การสนับสนุนจากองค์กรและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข โดยหาค่าเพื่อใช้อธิบายระดับความสัมพันธ์และทิศทางของความสัมพันธระหว่างตัวแปรต่างๆ

1. สรุปการวิจัย

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 90.9 มีอายุเฉลี่ย 31.66 ปี โดยร้อยละ 50.3 มีอายุระหว่าง 20-29 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 59.4 ต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 39.4 ปฏิบัติงานในตำแหน่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขมากที่สุด ร้อยละ 77.6 ลูกจ้างชั่วคราวร้อยละ 15.2 พนักงานราชการ ร้อยละ 4.8 สำหรับประสบการณ์การทำงานทันตสาธารณสุข เฉลี่ย 10.45 ปี โดยร้อยละ 58.8 มีประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 1-10 ปี ร้อยละ 58.8 ส่วนใหญ่มีลักษณะการไปปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแบบการประจำอยู่เป็นร้อยละ 53.3 และหมุนเวียนไปปฏิบัติงาน ร้อยละ 46.7

1.2 ระดับการรับรู้บทบาทหน้าที่ของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้บทบาทหน้าที่ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.14$) โดยมีการรับรู้บทบาทหน้าที่งานทันตสาธารณสุขสูงที่สุดในด้านงานส่งเสริมทันตสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปาก ($\bar{x} = 4.40$) รองลงมา งานบริการทันตกรรม และงานด้านบริหารจัดการและวิชาการ ($\bar{x} = 4.32$ และ 3.98) โดยมีงานทันตสาธารณสุขเชิงรุกและบูรณาการตามกลุ่มวัยในชุมชน มีการรับรู้บทบาทหน้าที่งานทันตสาธารณสุขต่ำที่สุด

ที่ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.53$) เมื่อพิจารณาการรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านงานส่งเสริมทันตสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปากตามกลุ่มวัยพบว่า การรับรู้บทบาทหน้าที่งานส่งเสริมทันตสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปากสูงที่สุดในกลุ่มเด็ก 0-2 ปี ในคลินิกเด็กดี ($\bar{x} = 4.46$) รองลงมาคือ กลุ่มนักเรียนประถมศึกษา กลุ่มอายุ 3-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ และกลุ่มอายุ 13-59 ปี ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยเรื้อรัง ($\bar{x} = 4.27, 4.09, 4.04$ และ 4.01 ตามลำดับ)

1.3 ระดับการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.86$) โดยมีคะแนนการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขสูงที่สุดในด้านงานบริการทันตกรรม ($\bar{x} = 4.17$) รองลงมาคือ งานส่งเสริมทันตสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปากและงานด้านบริหารจัดการและวิชาการ ($\bar{x} = 3.95$ และ 3.74 ตามลำดับ) โดยมีงานทันตสาธารณสุขเชิงรุกและบูรณาการตามกลุ่มวัยในชุมชน มีการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขต่ำที่สุดที่ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.87$) เมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขด้านงานส่งเสริมทันตสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปากตามกลุ่มวัยพบว่า การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขงานส่งเสริมทันตสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปากสูงที่สุดในกลุ่มเด็ก 0-2 ปี ในคลินิกเด็กดี ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมาคือ กลุ่มนักเรียนประถมศึกษา กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ กลุ่มอายุ 3-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล และกลุ่มอายุ 13-59 ปี ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยเรื้อรัง ($\bar{x} = 4.09, 4.04, 3.80$ และ 3.73 ตามลำดับ)

1.4 ระดับการสนับสนุนจากองค์การของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข พบว่า การสนับสนุนจากองค์การภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.64$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การในระดับสูง ได้แก่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลากร ($\bar{x} = 3.70$ และ 3.69) ส่วนด้านที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการจัดการ และด้านงบประมาณ ($\bar{x} = 3.63$ และ 3.52)

1.5 ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขภาพรวม อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็น 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนมีรายละเอียด ดังนี้

ปัจจัยงูใจอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}=3.97$) ในส่วนของปัจจัยงูใจ เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่าด้านที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ ความสำเร็จในการทำงาน และการได้รับการยอมรับนับถือ ($\bar{x}=4.40, 4.24, 4.04$ และ 3.96 ตามลำดับ) ส่วนด้านที่มีแรงงูใจในการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในระดับปานกลาง ได้แก่ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ($\bar{x}=3.18$)

ปัจจัยค่างูอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.56$) ในส่วนของปัจจัยค่างูเมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่าด้านที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การปกครองบังคับบัญชา นโยบายและการบริหาร และชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว ($\bar{x}=4.13, 3.86, 3.82$ และ 3.82 ตามลำดับ) สำหรับด้านที่มีแรงงูใจในการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในระดับปานกลาง ได้แก่ สภาพการปฏิบัติงาน ความมั่นคงในการปฏิบัติงาน เงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ สถานภาพของวิชาชีพ ($\bar{x}=3.62, 3.46, 3.13$ และ 2.86 ตามลำดับ)

1.6 ผลการวิจัยตามสมมติฐาน

จากสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ คือ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน และลักษณะการปฏิบัติงานในโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล และปัจจัยการรับรู้บทบาทหน้าที่ทันตสาธารณสุข ปัจจัยการสนับสนุนจากองค์กร ปัจจัยแรงงูใจในการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งจากผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.6.1 ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน และลักษณะการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพบว่า ปัจจัยคุณลักษณะดังกล่าว ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขของทันตภิบาล ผลการศึกษาจึงไม่ได้สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวคือ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข

1.6.2 การรับรู้บทบาทหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 คือ การรับรู้บทบาทหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข

1.6.3 การสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 คือ การสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข

1.6.4 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุข มีความสัมพันธ์ระดับน้อยทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข

1.7 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานของทันตภิบาล ใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขพบว่ามีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1.7.1 งานส่งเสริมทันตสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปาก

1) การส่งเสริมทันตสุขภาพและ ป้องกันโรคช่องปากในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์
ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีเก้าอี้ทำฟันชนิดโมบายยูนิต ที่ไม่เหมาะแก่การทำงานกับหญิงตั้งครรภ์
ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดหาผู้ช่วยงานทันตกรรมเพิ่มเติม และสนับสนุนยูนิตทำฟันที่ได้มาตรฐาน

2) การส่งเสริมทันตสุขภาพและ ป้องกันโรคช่องปากในกลุ่มเด็ก 0-2 ขวบ
ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ผู้ปกครองไม่ทราบถึงความสำคัญของฟันน้ำนม
ปัญหารองลงมา คือ ไม่มีผู้ช่วยงานทันตกรรม
ข้อเสนอแนะคือ ให้ทำการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และควรจัดหาผู้ช่วยงานทันตกรรมเพิ่มเติม

3) การส่งเสริมทันตสุขภาพและป้องกันโรคช่องปากในกลุ่มเด็ก 3-5 ขวบ
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและ โรงเรียนอนุบาล

ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ เด็กมีปัญหา ฟันผุเป็นจำนวนมาก การบริการทำได้ยาก และไม่ทั่วถึง ปัญหาต่อมาคือเด็กนำขนม ลูกอม นมขวด มาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล และดื่มนมจากขวด ซึ่งเสี่ยงต่อการเป็นโรคฟันผุสูง

ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดระบบนัดหมาย หาช่องทางพิเศษให้กับเด็กกลุ่มนี้ไม่ต้องรอคิวนาน และทุกคนในชุมชนควรสร้างกฎ กติกา เป็นนโยบายสาธารณะ ร่วมกันในการ ห้ามเด็กนำขนม ลูกอม นมขวดมาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล อีกทั้ง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือทันตบุคลากร ควรเข้าร่วมประชุมผู้ปกครองเพื่อ แจ้งสถานะทันตสุขภาพเด็กอีกทั้งขอความร่วมมือให้เอาใจใส่อนามัยในช่องปากเด็กด้วยทุกครั้ง

4) การส่งเสริมทันตสุขภาพและป้องกันโรคช่องปากในกลุ่มเด็กประถมศึกษา

ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีเก้าอี้ทำฟันชนิดโมบายยูนิตที่ไม่เหมาะแก่การทำงานกับเด็ก ซึ่งมีข้อเสนอแนะคือ สนับสนุนยูนิตทำฟันที่ได้มาตรฐาน

ปัญหารองลงมา คือ การมีขนมกรุบกรอบที่มีโทษต่อฟันจำหน่ายในโรงเรียน มีข้อเสนอแนะคือ ควรมีกฎกติกา เป็นนโยบายสาธารณะของโรงเรียนในการ การดูแลอนามัยในช่องปากของนักเรียน

5) การส่งเสริมทันตสุขภาพและป้องกันโรคช่องปากในกลุ่ม 13- 59 ปี ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยเรื้อรัง

ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การไม่มีผู้ช่วยงานทันตกรรม

ปัญหารองลงมา คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีเก้าอี้ทำฟันชนิดโมบายยูนิตที่ไม่เหมาะแก่การบริการผู้ป่วย

ข้อเสนอแนะคือควรสนับสนุนให้มีผู้ช่วยงานทันตกรรมเพิ่มเติม และควรสนับสนุนยูนิตทำฟันที่ได้มาตรฐาน

1.7.2 งานบริการทันตกรรม

ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การไม่มีผู้ช่วยงานทันตกรรม

ปัญหารองลงมา คือ การมียูนิตทำฟัน ที่ไม่ได้มาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดหาผู้ช่วยงานทันตกรรมเพิ่มเติม และ จัดสรรยูนิตทำฟัน ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้เป็นยูนิตทำฟันที่ได้มาตรฐาน

1.7.3 งานทันตสาธารณสุขเชิงรุกและบูรณาการ ตามกลุ่มวัย

ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ทันตภิบาลภาระงานมาก และไม่เพียงพอกับภาระงาน ปัญหารองลงมาคือการไม่มีนโยบายและแผนงานเชื่อมบ้านที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะคือควรจัดสรรบุคลากรให้สัมพันธ์ กับประชากรในพื้นที่และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควรมีนโยบายเชื่อมบ้านกับกลุ่มสาขาวิชาชีพอื่นๆ ที่ชัดเจน

1.7.4 งานด้านบริหารจัดการและวิชาการ

ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การมี ภาระงานมาก และเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ

ปัญหารองลงมา คือ ทันตภิบาลขาดประสบการณ์

ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดสรรบุคลากรให้สัมพันธ์ กับประชากรในพื้นที่ และควรจัดอบรมวิชาการให้แก่ทันตภิบาล อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง

1.7.5 การขาดขวัญและกำลังใจในความก้าวหน้าในวิชาชีพ

ปัญหาการที่ทันตภิบาลขาดขวัญและกำลังใจในความก้าวหน้าในวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ คือ โดยการขอให้ผลักดันความก้าวหน้าในวิชาชีพให้เหมาะสมหรือเท่าเทียมกับหลักสูตรอื่นๆ และการขยายหลักสูตรการศึกษาเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข 2 ปี เป็นหลักสูตร 4 ปี หรือเทียบเท่าปริญญาตรี

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การรับรู้บทบาทหน้าที่

จากการศึกษาพบว่า พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้บทบาทหน้าที่ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.14$) โดยมีการรับรู้บทบาทหน้าที่งานทันตสาธารณสุขสูงที่สุดในด้านงานส่งเสริมทันตสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปาก ($\bar{x} = 4.40$) รองลงมาคือ งานบริการทันตกรรม และงานด้านบริหารจัดการและวิชาการ ($\bar{x} = 4.32$ และ 3.98) โดยมีงานทันตสาธารณสุขเชิงรุกและบูรณาการตามกลุ่มวัยในชุมชน มีการรับรู้บทบาทหน้าที่งานทันตสาธารณสุขต่ำที่สุดที่ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.53$) อภิปรายได้ว่า ทันตภิบาลที่เริ่มทำงานจะได้รับการปฐมนิเทศ การฝึกงานจากโรงพยาบาลแม่ข่าย อีกทั้งในการทำงานยังมีระบบควบคุมกำกับ นิเทศและติดตามอย่างใกล้ชิดทำให้ได้รับรู้บทบาทหน้าที่

เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันทันตภิบาลที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างๆ ยังได้มีทำงานประสานความร่วมมือกับทันตบุคลากรในโรงพยาบาลแม่ข่ายและพื้นที่ใกล้เคียงทำให้ได้เรียนรู้ระบบการทำงานและการรับรู้บทบาทหน้าที่กันอย่างต่อเนื่อง

2.2 การสนับสนุนจากองค์กร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา พบว่า การสนับสนุนจากองค์กรภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.64$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรในระดับสูง ได้แก่ ด้านวัสดุ/อุปกรณ์ และด้านบุคลากร ($\bar{x}=3.70$ และ 3.69) ส่วนด้านที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการจัดการ และด้านงบประมาณ ($\bar{x}=3.63$ และ 3.52) อภิปรายได้ว่า การที่กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นโยบายกองทุนทันตกรรมและการเร่งผลิตทันตภิบาลมีส่วนผลักดันให้ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลประชาชนใกล้ชิดที่สุด ได้รับการสนับสนุนและให้ความสำคัญมากพอสมควร แต่ด้วยภารกิจของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่มีหลากหลายและหลายอย่างด้วยกัน การสนับสนุนจากองค์กรจึงต้องกระจายไปสู่งานต่างๆ พร้อมๆ กันไป จึงทำให้การสนับสนุนจากองค์กรภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

จากการศึกษาพบว่า พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}=3.71$) เมื่อพิจารณาเป็น 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนมีรายละเอียด ดังนี้ ปัจจัยจูงใจอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}=3.97$) ในส่วนของปัจจัยจูงใจ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ ความสำเร็จในการทำงาน และการได้รับการยอมรับนับถือ ($\bar{x}=4.40, 4.24, 4.04$ และ 3.96 ตามลำดับ) ส่วนด้านที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทันตสาธารณสุขในระดับปานกลาง ได้แก่ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ($\bar{x}=3.18$) และปัจจัยค้ำจุนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.56$) ในส่วนของปัจจัยค้ำจุนเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การปกครองบังคับบัญชา นโยบายและการบริหาร และชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว ($\bar{x}=4.13, 3.86, 3.82$ และ 3.82 ตามลำดับ) สำหรับด้านที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในระดับปานกลาง ได้แก่ สภาพการปฏิบัติงาน ความมั่นคงในการปฏิบัติงาน เงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ สถานภาพของวิชาชีพ ($\bar{x}=3.62, 3.46, 3.13$ และ 2.86 ตามลำดับ) ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า การดูแลสุขภาพช่องปากประชาชนเป็นหน้าที่หลักของทันตภิบาลเป็นงานวิชาชีพเฉพาะที่ประชาชนมีความต้องการสูงและให้การยอมรับนับถือ จึงเป็นงานที่สร้างแรงบันดาลใจ ความภูมิใจในวิชาชีพได้เป็นอย่างดีโดยมีทันตบุคลากรในโรงพยาบาลแม่ข่ายคอยให้

การสนับสนุนและเป็นที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยตำแหน่งทันตภิบาลเป็นสายงานที่มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ น้อยเมื่อเทียบกับสายงานอื่นๆ แรงจูงใจในด้านสภาพการปฏิบัติงาน ความมั่นคงในการปฏิบัติงาน เงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ สถานภาพของวิชาชีพจึงมีแรงจูงใจเพียงระดับปานกลาง

2.4 การปฏิบัติงานของทันตภิบาล

จากการศึกษาพบว่า พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}=3.86$) โดยมีคะแนนการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขสูงที่สุดในด้านงานบริการทันตกรรม ($\bar{x}=4.17$) รองลงมา คือ งานส่งเสริมทันตสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปากและงานด้านบริหารจัดการและวิชาการ ($\bar{x}=3.95$ และ 3.74) โดยมีงานทันตสาธารณสุขเชิงรุกและบูรณาการตามกลุ่มวัยในชุมชน มีการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขต่ำที่สุดที่ระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.87$) เมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขด้านงานส่งเสริมทันตสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปากตามกลุ่มวัยพบว่า การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขงานส่งเสริมทันตสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปากสูงที่สุดในกลุ่มเด็ก 0-2 ปี ในคลินิกเด็กดี ($\bar{x}=4.15$) รองลงมา คือ กลุ่มนักเรียนประถมศึกษา กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ กลุ่มอายุ 3-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล และกลุ่มอายุ 13-59 ปี ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยเรื้อรัง ($\bar{x}=4.09, 4.04, 3.80$ และ 3.73 ตามลำดับ) อภิปรายได้ว่า ทันตภิบาลที่ปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขภาพรวมอยู่ในระดับสูง เนื่องจากทันตภิบาลมีความรับผิดชอบสูงและมีโรงพยาบาลแม่ข่ายคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ในขณะที่เดียวกันทันตภิบาลส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติงานคนเดียวโดยไม่มีผู้ช่วยงานทันตกรรมและประชาชนส่วนใหญ่ยังเน้นการมารับบริการทันตกรรม โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพด้วยตนเองน้อย ทำให้ภารกิจของทันตภิบาลในงานทันตสาธารณสุขเชิงรุกและบูรณาการตามกลุ่มวัยในชุมชนจึงลดน้อยลงไปด้วย

2.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข

2.5.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล

ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน และลักษณะการไปปฏิบัติงาน เป็นตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพศ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันนำไปสู่การปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขที่ไม่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การดำเนินงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ เป็นงานพื้นฐานที่ทันตภิบาลจะต้องดำเนินงานตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คารุง คอนสมจิตร (2551) ศึกษาแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสร้างสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติสร้างสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ เช่นเดียวกับ วิราภรณ์ รวียะวงศ์ (2552) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรสาธารณสุขในสถานีอนามัย จังหวัดชัยภูมิ พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้าน เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรของสถานีอนามัย จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและการศึกษาของ มัลลิกา เทพอ่อน (2554) ศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล เขตสาธารณสุขที่ 11 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง ประชากร คือ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล เขตสาธารณสุขที่ 11 พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรของสถานีอนามัย จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและแตกต่างจากที่ ใจดาว คัมพะจันทร์ (2553) ได้ทำการศึกษาการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข จังหวัดร้อยเอ็ดในด้านเพศ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในจังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อายุ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ เป็นตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ที่ไม่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การดำเนินงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ เป็นงานพื้นฐานที่ทันตภิบาลจะต้องดำเนินงานตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายไม่ว่าจะมีอายุมากหรือน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คารุง คอนสมจิตร (2551) ศึกษาแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสร้างสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติสร้างสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ เช่นเดียวกับ ใจดาว คัมพะจันทร์ (2553)

ได้ทำการศึกษาการสนับสนุนจากองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในจังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับ คุณากร สุวรรณพันธุ์ (2550) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของนักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบลในจังหวัดหนองคาย พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบล จังหวัดหนองคาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับ วิราภรณ์ รวียะวงศ์ (2552) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรสาธารณสุขในสถานีนอนามัย จังหวัดชัยภูมิ พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้าน อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรของสถานีนอนามัย จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเช่นเดียวกับ มัลลิกา เทพอ่อน (2554) ศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล เขตสาธารณสุขที่ 11 พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้าน อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรของสถานีนอนามัย จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตำแหน่งงาน ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านตำแหน่งงานที่แตกต่างกันนำไปสู่การปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขที่ไม่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ตำแหน่งงานของทันตภิบาลที่แตกต่างกันบ่งบอกถึงความมั่นคงในอาชีพ ศักดิ์การและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขแต่ทันตภิบาลมีความรับผิดชอบและจรรยาบรรณในวิชาชีพสูงการปฏิบัติงานจึงไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิราภรณ์ รวียะวงศ์ (2552) ศึกษา เรื่อง การดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรสาธารณสุขในสถานีนอนามัย จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง เก็บข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษากการดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรสาธารณสุขในสถานีนอนามัย จังหวัดชัยภูมิ พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านตำแหน่ง ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรของสถานีนอนามัย จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และคล้ายกับการศึกษาของ มัลลิกา เทพอ่อน (2554) ศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล เขตสาธารณสุขที่ 11 การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง ประชากร คือ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล เขตสาธารณสุขที่ 11 พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้าน ตำแหน่ง ไม่มีความสัมพันธ์

กับการดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรของสถานีนอนามัย จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประสบการณ์การทำงาน ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านประสบการณ์การทำงาน เป็นตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขของทันตภิบาลอาจไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การทำงานก็สามารถปฏิบัติงานได้ ประกอบกับในปัจจุบันความรู้และทักษะการปฏิบัติงานสามารถค้นหาได้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุรีย์พร โพธิ์ศรีทอง (2552) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์อนามัยที่ 3 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ สถานีอนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบศูนย์อนามัยที่ 3 ทุกคนจำนวน 357 คน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล คือ ประสบการณ์การทำงานไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์อนามัยที่ 3 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และการศึกษาของ คาวรุ่ง คอนสมจิตร (2551) ศึกษาแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสร้างสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยวิธีการสำรวจแบบภาคตัดขวางกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีงบประมาณ 2551 จำนวน 568 คน จากการศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติสร้างสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ และคล้ายกับการศึกษาของ คุณากร สุวรรณพันธุ์ (2550) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของนักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบล ในจังหวัดหนองคาย พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษารายได้ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานและประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานในฐานะนักวิชาการ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฐานะนักวิชาการ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบล จังหวัดหนองคาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการศึกษาของ วิราภรณ์ รวีระวงศ์ (2552) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรสาธารณสุขในสถานีนอนามัย จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง เก็บข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการ

ดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรสาธารณสุขในสถานอนามัย จังหวัดชัยภูมิ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรสาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานจริงในสถานอนามัย จำนวน 167 คน ใน 16 อำเภอ ของจังหวัดชัยภูมิ พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านระยะเวลาการดำเนินงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรของสถานอนามัย จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ลักษณะการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านลักษณะการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่แตกต่างกันนำไปสู่การปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขที่ไม่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การไปปฏิบัติงานทันตสาธารณสุข ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนอยู่แล้ว ดังนั้นไม่ว่าจะหมุนเวียนไปปฏิบัติงานหรืออยู่เป็นการประจำก็ให้ผลการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน

2.5.2 การรับรู้บทบาทหน้าที่

พบว่าการรับรู้บทบาทหน้าที่ภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=.576$, $p\text{-value} < .001$) โดย งานบริการทันตกรรมงานทันตสาธารณสุข เจริญและบูรณาการ ตามกลุ่มวัย และงานด้านบริหารจัดการและวิชาการ มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=.391$, $p\text{-value} < .001$, $r = .483$, $p\text{-value} < .001$ และ $r = .561$, $p\text{-value} < .001$ ตามลำดับ) สำหรับงานส่งเสริมทันตสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปาก มีความสัมพันธ์ระดับน้อยทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=.272$, $p\text{-value} < .001$) เมื่อพิจารณาการรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านงานส่งเสริมทันตสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปากตามกลุ่มวัยพบว่ากลุ่มหญิงตั้งครรภ์ กลุ่มเด็ก 0-2 ปี ในคลินิกเด็กดี กลุ่มอายุ 3-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล กลุ่มนักเรียนประถมศึกษาและกลุ่มอายุ 13-59 ปี ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยเรื้อรังทุกกลุ่มวัย มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=.303$, $p\text{-value} < .001$, $r = .468$, $p\text{-value} < .001$, $r=.445$, $p\text{-value} < .001$, $r=.333$, $p\text{-value} < .001$, และ $r = .477$, $p\text{-value} < .001$ ตามลำดับ) ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ตามแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทของ พอร์ตเตอร์ และลอเลอร์ (Lyman W. Porter and Edward E. Lawler, 1975: 24) ได้ให้ความหมายของการรับรู้บทบาทว่า คือ

ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และกล่าวว่าการรับรู้บทบาทจะเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการปฏิบัติงาน และให้ข้อคิดเห็นว่าหากการรับรู้บทบาทไม่ถูกต้องแล้วผลของการปฏิบัติงานจะเท่ากับศูนย์ ถึงแม้ว่าความสามารถและแรงจูงใจอยู่ในระดับสูงก็ตามซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สดชื่น กองผล (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานทันตสุขภาพในโรงเรียนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การรับรู้บทบาทงานทันตสุขภาพในโรงเรียนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยภาพรวมของการรับรู้บทบาทมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการดำเนินงานทันตสุขภาพในโรงเรียน ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $<.001$ ($r = .659$)

2.5.3 การสนับสนุนจากองค์การ

พบว่าการสนับสนุนจากองค์การภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาล ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=.575$, $p\text{-value} < .001$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ/อุปกรณ์ และด้านการจัดการมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาล ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=.432$, $p\text{-value} < .001$, $r = .409$, $p\text{-value} < .001$, $r=.489$, $p\text{-value} < .001$ และ $r = .477$, $p\text{-value} < .001$ ตามลำดับ) เช่นกันที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ตามแนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนจากองค์การของ ทองหล่อ เดชไทย (2545) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการดำเนินงานมีปัจจัยพื้นฐาน ที่ใช้ในการบริหารที่สำคัญ 4 ประการ คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการจัดการ (Method) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการบริหารและการสนับสนุนจากผู้บริหารไม่ว่า การบริหารนั้นจะเป็นการบริหารราชการหรือบริหารธุรกิจก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คุณากร สุวรรณพันธุ์ (2550) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์การที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของนักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบล ในจังหวัดหนองคาย จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การสนับสนุนจากองค์การรายด้านส่วนใหญ่ คือด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของนักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบล จังหวัดหนองคาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์ มีความสัมพันธ์ระดับต่ำทางบวกกับการปฏิบัติงานของนักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบล จังหวัดหนองคาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการศึกษาของ ดาวรุ่ง คอนสมจิตร (2551) ศึกษาแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์การที่มีผลต่อการ

ปฏิบัติงานสร้างสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยวิธีการสำรวจแบบภาคตัดขวาง พบว่า ภาพรวมของการสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานสร้างสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการศึกษาของวิราภรณ์ รวยะวงศ์ (2552) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรสาธารณสุขในสถานอนามัย จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง เก็บข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรสาธารณสุขในสถานอนามัย จังหวัดชัยภูมิ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรสาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติจริงในสถานอนามัย จำนวน 167 คน ใน 16 อำเภอ ของจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ภาพรวมของการสนับสนุนจากองค์กรและการสนับสนุนจากองค์กรรายด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอุปกรณ์ มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวก บุคลากรสาธารณสุขในสถานอนามัย จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.532$, $p\text{-value}<0.001$, $r=0.969$, $p\text{-value}<0.001$, $r=0.851$, $p\text{-value}<0.001$, $r=0.969$, $p\text{-value}<0.001$ ตามลำดับ) และ ใจดาว คัมพะจันทร์ (2553) ได้ทำการศึกษาการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการสนับสนุนจากองค์กร โดยรวม มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5.4 แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานภาพรวม ปัจจัยจูงใจและปัจจัยก้ำจุนมีความสัมพันธ์ระดับน้อยทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=.298$, $p\text{-value}<.001$, $r=.245$, $p\text{-value}<.001$ และ $r=.279$, $p\text{-value}<.001$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็น 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยจูงใจและปัจจัยก้ำจุนมีรายละเอียด ดังนี้ ปัจจัยจูงใจเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ลักษณะงาน มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=.249$, $p\text{-value}<.001$) สำหรับ ความรับผิดชอบ ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือมีความสัมพันธ์ระดับน้อยทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=.240$, $p\text{-value}<.002$, $r=.272$, $p\text{-value}<.001$ และ $r=.294$, $p\text{-value}<.001$ ตามลำดับ) และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 ปัจจัย

คำจูนหรือปัจจัยสุขอนามัยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การปกครอง บังคับบัญชา และนโยบายและการบริหาร มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=.433$, $p\text{-value} < .001$, $r = .465$, $p\text{-value} < .001$ และ $r = .345$, $p\text{-value} < .001$ ตามลำดับ) สำหรับสภาพการปฏิบัติงาน ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว มีความสัมพันธ์ระดับน้อยทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=.285$, $p\text{-value} < .001$, และ $r=.196$, $p\text{-value} < .001$) และสำหรับด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน สถานภาพของวิชาชีพ และความมั่นคงในการปฏิบัติงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ทันตภิบาลมีแรงจูงใจที่แปรผันตามในระดับน้อยกับการปฏิบัติงานทั้งที่การปฏิบัติงานภาพรวมก็ยังอยู่ในระดับสูงแสดงถึงแสดงถึงความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความตั้งใจในการปฏิบัติงานด้วยความรักในหน้าที่ เสียสละทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจให้กับหน่วยงาน แต่ทั้งนี้ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มมาตรการสร้างแรงจูงใจที่มากกว่านี้ โดยเฉพาะทางด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ สภาพการปฏิบัติงาน ความมั่นคงในการปฏิบัติงาน เงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ และสถานภาพของวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิชา เว่นแคว้น (2547) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขระดับตำบลในเขต 6 พบว่าแรงจูงใจในการทำงานความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขระดับตำบล ในเขต 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการศึกษาของ เสาวลักษณ์ วิจารณ์พิติ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในศูนย์ชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มประชากรที่ใช้วิจัยเป็นเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันบอกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำกับประสิทธิผลการปฏิบัติงาน พบว่า แรงจูงใจในด้านความต้องการทางสังคม และความต้องการความสมหวังในชีวิต มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน และคล้ายกับการศึกษาของ คุณากร สุวรรณพันธุ์ (2550) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของนักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบลในจังหวัดหนองคาย พบว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจอยู่ในระดับ พบว่า ภาพรวมของแรงจูงใจ ภาพรวมของปัจจัยจูงใจ และภาพรวมของปัจจัยคำจูน มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของนักวิชาการ

สาธารณสุขระดับตำบล จังหวัดหนองคาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ ดาวรุ่ง ดอนสมจิตร (2551) ศึกษาแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสร้างสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาพรวมของปัจจัยจูงใจ และภาพรวมของปัจจัยต้านใจมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานสร้างสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และการศึกษาของ วิราภรณ์ รวิะวงศ์ (2552) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรสาธารณสุขในสถานอนามัย จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง เก็บข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการดำเนินงานทันตสาธารณสุขของบุคลากรสาธารณสุขในสถานอนามัย จังหวัดชัยภูมิ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรสาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานทันตสาธารณสุข ที่ปฏิบัติงานจริงในสถานอนามัย จำนวน 167 คน ใน 16 อำเภอ ของจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ภาพรวมของแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์ระดับสูงทางบวกกับการดำเนินงานทันตสาธารณสุขในสถานอนามัย จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.001

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

3.1.1 การรับรู้บทบาทหน้าที่ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การรับรู้บทบาทหน้าที่ ภาพรวมอยู่ในระดับสูงและมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 ซึ่งผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของทันตภิบาลอย่างต่อเนื่องรวมถึงการสื่อสารระหว่างกัน ได้ถูกต้อง มีความชัดเจน และพร้อมที่จะนำไปปฏิบัติงาน โดยเฉพาะงานที่ต้องสร้างความตระหนักเป็นอย่างมากคืองานทันตสาธารณสุขเชิงรุกและบูรณาการตามกลุ่มวัย

3.1.2 การสนับสนุนจากองค์กร จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การสนับสนุนจากองค์กรภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 ซึ่งผู้บริหารควรตระหนัก

และให้ความสำคัญกับการสนับสนุนดังกล่าวหรือขอการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรให้ความสำคัญกับ การบริหารงบประมาณ และการจัดการ อย่างเหมาะสม

3.1.3 แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับสูงและมีความสัมพันธ์ระดับน้อยทางบวกกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 ซึ่งผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญ ปรับปรุงแก้ไขหรือส่งเสริมให้แรงจูงใจในการทำงานมีความเหมาะสม โดยเฉพาะแรงจูงใจด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ เงินเดือน และค่าตอบแทน สภาพการปฏิบัติงาน สถานภาพของวิชาชีพ และความมั่นคงในการปฏิบัติงาน

3.1.4 การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเครือข่ายบริการที่ 11 ภาพรวมอยู่ในระดับสูงแต่เนื่องจากเป็นงานที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทั้งทันตสาธารณสุขเชิงรุกและเชิงรับ ดังนั้นผู้บริหารควรสนับสนุนและให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ และการจัดการที่ดี โดยเฉพาะงานที่ต้องสร้างความตระหนักเป็นอย่างมากคืองานทันตสาธารณสุขเชิงรุก และบูรณาการตามกลุ่มวัย

3.1.5 ทันตภิบาลควรได้รับการประเมิน ติดตามผลการปฏิบัติงานและฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะงานทันตสาธารณสุขเชิงรุกและบูรณาการ ตามกลุ่มวัย

3.2 ข้อเสนอแนะจากสิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของทันตภิบาล ส่วนใหญ่ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจและลดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานซึ่งมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.2.1 ตำแหน่งของทันตภิบาล เป็นสายงานที่ไม่มี ความก้าวหน้า โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับสายงานอื่นๆ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรสนับสนุนให้โอกาสความก้าวหน้าแก่บุคลากรเหล่านี้ เช่น ผลักดันในระดับกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้ทันตภิบาลมีความก้าวหน้าในสายวิชาชีพเทียบเท่าสายงานอื่นๆ สนับสนุนให้อบรมหรือลาศึกษาต่อ รวมถึงการยกย่องชมเชยให้การยอมรับนับถือเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมาย

3.2.2 การปฏิบัติงานทันตสาธารณสุข เป็นงานที่ต้องใช้ อุปกรณ์เครื่องมือเป็นจำนวนมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรสนับสนุนให้มีวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ทันตกรรมที่เพียงพอและเหมาะสมกับการใช้งาน

3.2.3 การบริการทันตกรรม เป็นงานที่ยุ่งยากซับซ้อน ต้องใช้ความประณีต ความละเอียดอ่อนและเพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพบริการจึงควรสนับสนุนให้มีผู้ช่วยงานทันตกรรมประจำที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

3.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.3.1 ควรมุ่งประเด็นไปที่การนำผลการศึกษานี้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งด้านการรับรู้บทบาทหน้าที่ การสนับสนุนจากองค์กร และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงจุด และตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่

3.3.2 ศึกษารูปแบบของครุภัณฑ์ทันตกรรมที่เหมาะสม สำหรับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

